

Svatopluk Hrnčíř

**KARAVANA
BRATRANCŮ**

Ilustrovala
Barbora Kyšková

Albatros

The illustration shows two boys riding bicycles. The boy in the foreground is wearing a light blue t-shirt and shorts, and has a large brown backpack on his bicycle. The boy behind him is wearing a striped shirt and shorts. The background is a simple white space.

Karavana bratranců

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.albatros.cz
www.albatrosmedia.cz

Svatopluk Hrnčír
Karavana bratranců – e-kniha
Copyright © Albatros, 2016

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS **MEDIA** a.s.

Svatopluk Hrnčíř

KARAVANA BRATRANCŮ

Albatros

Svatopluk Hrnčíř

KARAVANA BRATRANCŮ

Ilustrovala Barbora Kyšková

Albatros

„Ta klukovská léta v krajině dětství byla tak nádherná, že jsem na ně nemohl zapomenout. A druhý důvod, proč píší pro děti? Nejvděčnější, nejzvědavější čtenáři jsou ti, pro které je zahrada ostrovem a potok veletokem.

Pamatuji si na to.“

Svatopluk Hrnčář

© Svatoopluk Hrnčář – heirs, 2016

Illustrations © Barbora Kyšková, 2016

Epilogue © Jiří Havel, 2016

ISBN tištěné verze 978-80-00-04319-7

ISBN e-knihy 978-80-00-04358-6

PRADEDEČKŮV KLIKOSTROJ

„ČLOVĚČE, TO BYLA ŘEKA! Divoká, rvala se s balvany, vztekala se, pstruzi vyskakovali... V životě jsem takovou řeku neviděl.“

„Jak to? Koukal ses na ni.“

Kuba se nasupil:

„Ale jenom ve filmu! Kdyby aspoň řekli, jak se jmenuje. V titulkách je všechno. Herci, maskér, osvětlovači... Ale která řeka tam hraje, to se nedozvíš.“

„Na co by ti to bylo?“ vrtěl hlavou Vráťa. „Určitě je moc daleko.“

„Samozřejmě že je daleko. Kde jinde?“

Dva kluci, sedící na břehu titěrného potoka, se odmlčeli. Menší klidný Vratislav sbíral kamínky a střefoval se do mírného proudu. Chroustovka mu zřejmě stačila. Ale Jakub, který byl odjakživa hrrr, kde ten už byl! Klestil si cestu pralesem, po skalnatém srázu se spouštěl k nezkrotné řece a probíjel se jejím proudem na druhý břeh.

„To by bylo,“ vzdychl, když se od dravého živlu přenesl zpátky k potoku, který tekł Chroustovem. „Ale – k tomu bych potřeboval... Hádej co!“

Vrhač oblázků pokrčil rameny. Znal však Kubu, bude naléhat. Proto nazdařbůh plácl:

„Co já vím – motorku?“

„Kdepak. Prachy, strašně moc peněz.“

Opět neuhodl.

„Už vím,“ vyhrkl, „delší prázdniny.“

„Zase vedle jako jedle,“ posmíval se Jakub.

„Už mě to nebaví,“ mračil se Vráťa. „No, vymáčkni se, co bys potřeboval?“

„Rodiče, jiný rodiče. Naši se mě bojí někam pustit. Copak to neznáš?“

Vratislav pochopitelně kývl.

„Vidíš, jsme na tom stejně. Je vidět, že jsme příbuzní.“

Jakubův bratranec neodpověděl.

„A tak se letos dostanu nanejvýš do Prosíčka,“ povzdechl si Kuba, ale vzápětí svažtil čelo. „Teď mě napadá – proč vy tam nejezdíte?“

„Kam?“

„Do Prosíčka, k pradědečkovi.“

„Ses zbláznil? Copak nějakýho mám?“

„To se ví, když ho mám já. Ostatní bratrance na sjezdu jsou.“

„Na jakém sjezdu?“

„Tahle setkání vymyslel pradědeček. Jednou za tři roky se u něho sejdem. Vždycky v létě, když je u nich pouť. No a před pár dny jsme právě dostali pozvánku. Vy ne?“

Vráťa jen nechápavě poslouchal.

„Pouť je v červenci, na svatou Annu. To bys koukal, co se v Prosíčku sejde příbuzných. Je nás tolik, že spíme ve stodole na seně. Pradědeček má totiž velikánskou chalupu, vypadá jako tvrz.“

„Tak prosím,“ zamumlal Vráťa, „přece jen někam jezdíš.“

„Ale s rodiči, mezi samé strejčky. Víš, co je tam Tesárků?“

„Pradědeček je taky Tesárek?“

„Samozřejmě.“

„Ale my nejsme Tesárkovi.“

„To nevadí, pradědeček měl přece i dcery. Proto se příbuzní jmenují všelijak.“

„Ale Antošovi mezi nimi nejsou.“

„To ne,“ řekl Kuba, ale hned se zarazil. „Vlastně nevím, vůbec se v příbuzenstvu nevyznám.“

„Já taky ne. O pradědečkovi slyším v životě poprvé. A kde je vlastně to Prosíčko?“

Kuba mávl kamsi k severu.

„Skoro v Jizerských horách. Je tam hezky – kopce, lesy, skály. Ale těch tetiček a bráchanců! Já bych radši někam sám, daleko.“

„Mě bys nevzal?“

„Tebe jo,“ kývl Jakub Tesárek, „tebe bych vlastně měl vzít i do Prosíčka. Vážně, měl bys jet. Vždyť seš bratranec.“

„A co naši? Taky by měli jet?“

„Aha,“ zarazil se Kuba, „vidíš, rodiče se nám pořád do všeho pletou.“

„Mamka by nemohla. Však víš, dvojčata dají práci.“

„Pradědeček Kristián by určitě chtěl, abyste přijeli všichni.“

„On se jmenuje Kristián?“ ozval se pobaveně bratranec.

„Jo, jako jeho předkové. Tohle jméno je v našem rodě snad odjakživa, určitě několik století. Nejstarší Tesárek v rodině byl vždycky Kristián. Jeden z nich kdysi vynalezl nový způsob barvení skla. Barvy se krásně třpytily a sklu se říkalo kristiánské. Tesárkové totiž byli skláři. Ale teď už ne, už nejsou ani skláři, ani Kristiáni. Děda je Antonín a táta Václav.“

„A ty seš Kuba,“ zasmál se bratranec Vratislav Antoš.

„Pradědeček Kristián taky něco vynalezl,“ vzpomněl si jeho pravnuček. „Představ si – vyrobil perpetuum mobile.“

„Nepovídej, to se nikomu nepodařilo.“

„Jemu ano. Možná ne docela, ale vynález to byl. Počkej, nějak se mu říkalo... Aha – klikostroj.“

„Teď seš vedle jako jedle ty,“ rozhořčil se Vráťa. „Správný perpetuák nemá kliku. Nepotřebuje ji.“

Kuba na okamžik zaváhal, ale vzdát se nechtěl.

„Copak víš, o jakou kliku jde? Nejdřív musíš vynález vidět.“

„To bych moc rád,“ ušklíbl se Vráťa.

„Možný to je, máme ho doma.“

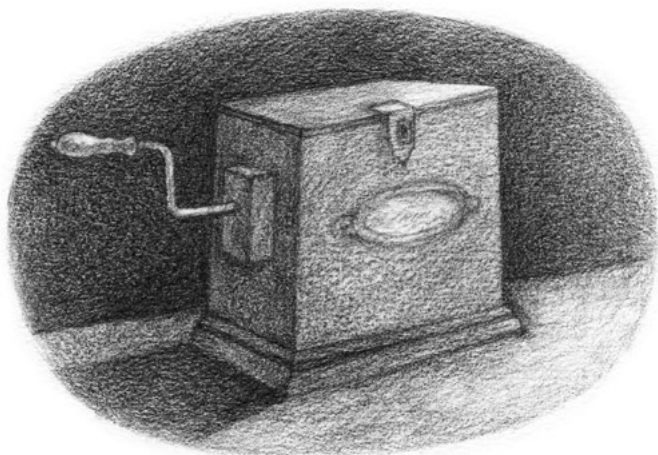
Vráťa Antoš vypouklil oči.

„Fakticky? Proč jsi mi ho nikdy neukázal?“

Jakub zaraženě mlčel. Už dlouho pradědův přístroj neviděl. Kde je? Jak vlastně vypadá? Nedovedl si ho vybavit. Pamatuje se

jen, jak se rodina dohadovala, k čemu „mašinka“ je. Táta se na sjezdu prý dědy ptal, ale on jen mávl rukou. Proč?

„Tak co je?“ netrpělivě ho pobízela Vráta. „Povídej, kde je per-péták s klikou?“

„Nemůžu si vzpomenout, ale najdu ho,“ ujišťoval bratranec Jakub. „Nejspíš na půdě. Táta o něm bude vědět, on ho totiž, když byl ještě kluk, od pradědečka Kristiána dostal.“

Zdalo se, že Vráta zapomněl na Chroustovku. Snad ani nevěděl, že v dlani žmoulá oblázek, který už do ní nehodil.

„Kdyby se klikostroj našel,“ řekl přemítavě, „měl by se vzít do Prosíčka, aby...“

Bratranec „hrrr“ ho nenechal domluvit. Vyskočil a křikl:

„To je hotovka! A jedeme tam oba!“

SJEZD TESÁRKŮ

DOMA ZA SKLEM PŘÍBORNÍKU byla zastrčena pradědečkova pozvánka.

Přijedte všichni... pouť bude 26. července... můžete už dřív... nějak se srovnáme... nové seno je pod střechou... žádné kytice, na zahradě toho kvete... hlavně přivezte vnoučata a pravnoučata.

Dole byl poněkud roztřesený podpis – Kristián Tesárek.

Jakub zasunul lístek na původní místo a přitom pohlédl za sklo. Leccos mu tam okamžitě připomnělo Prosíčko. Velkou skleněnou mísu s ornamenty vybrousil pradědeček. Nebo děda? Nemůže však vyloučit ani prapradědu. Zkrátka – jde o výrobek některého Tesárka. Vedle mísy stojí baňatá láhev plná různobarevných korálků, které vyráběly prababička a babička. Jakub je při práci viděl. Roztavené konce barevných skleněných tyčí strkaly do mačkadla a z něho padaly horké korálky s dírkami. Důležitou památkou na sklářské Prosíčko je řada skleniček ze sjezdů. Na každé je vyryté jiné datum a jiný obrázek. Za skleněnými figurkami venkovských muzikantů stojí výrobek, který se malému Kubovi velice líbil. Široká láhev – karafa z průzračného skla. V hrdle vězí zelená zátka a uvnitř láhve na dně sedí stejně zelená žába, pochopitelně ze skla.

Několik výrobků z kraje svých předků má Jakub na polici ve svém pokojíku. Především sovu z barevného skla, jejíž hlava se dá sundat, takže do dutiny sošky ukládá různé maličkosti. Má tam několik cizích mincí, dvě duhové kuličky a pár cínových figurek. Obdobnou zvířecí sošku, jenomže medvěda, dostal Jakubův bratr Pavel, který je teď na vojně.

Čestné místo na policiče nad psacím stolem zaujímá tajuplná černá koule s bílými, různě velikými bublinami. Kuba ji má ze všech skleněných dárků nejraději. Často se do ní dívá a pomalu jí otáčí. Když je osvětlená, bubliny mění barevné nádechy, jiskří a jakoby ožívají.

Jakub po černé kouli vztáhl ruku, ale hned se napomenul. Musí přece pátrat po vynálezu pradědečka Kristiána. Opustil pokojík a vydal se na půdu. Chodíval tam rád a často. V seně pod okénkem mohl nerušeně číst knížku, z otevřeného vikýře obhlížel značnou část Chroustova a ve dvou truhlách byla spousta zajímavých věcí.

Jednu z nich otevřel. Staré časopisy a učebnice. Pohlednice od nejrůznějších Tesárku, Antošů a dalších příbuzných. Tátovo album známek, vyřazený fotoaparát a odložené hračky. Ne, tady klikostroj nemůže být, obsah téhle truhly dobře zná. Spíš ho najde ve druhé, kde je bývalá mámina paráda a nepotřebné nádoby. Nadzvedl dámský klobouk a prohrábl šatstvo. Nic. Mezi nádobím je zřejmě i nějaký sklářský výrobek z Prosíčka, ale pradědečkův přístroj neviděl. Nepořídil ani ve starodávné almaře s tátovými obleky a rybářským náčiním.

* * *

Když se vrátil dolů, maminka už byla doma. Seděla v „odpočívacím“ křesle a nohy „uběhané za pultem“ měla podložené stoličkou. Její obvyklý čtvrthodinkový odpočinek Kuba okamžitě využil.

„Dědova mašinka?“ zamyslela se paní Tesárková. „Nevím, nerozmontovali jste ji s Pavlem?“

„Já ne, já určitě ne,“ hájil se Kuba. „Ale jestli Pavel, tak mu to nedaruju!“

Ihned se však ovládl. Ještě musí proniknout do záhad příbuzenských vztahů, které máma dokonale ovládá. Mnohem líp než táta, i když je Tesárek od narození, a dokonce se v Prosíčku narodil.

„Jednu věc nechápu,“ potřásl hlavou. „Jak je možné, že Vráťa nezná pradědečka Kristiána?“

„To ti snadno vysvětlím,“ pousmála se maminka. „Tesárkové a Antošové jsou – vlastně byly – dva naprosto cizí rody. A co je spojilo? Jenom moje maličkost. Já byla za svobodna Antošová a Vráťa je syn mého bratra Pepíka. Takže jste bratrance, ale tím veškeré propojení s Tesárky končí. Děda Kristián tedy není a ani nemůže být Vráťovým pradědečkem. Chápeš? Je ti to jasné? Antošové nemají důvod jezdit do Prosíčka. Jedině já, jenom já sama z Antošovy rodiny si tu poctu zasloužím, protože jsem se do slavného Tesárkova rodu přivdala.“

Mámina slova zaznívala sice vzletně, zároveň však pichlavě, ironicky.

„Ale je to bratranec,“ nedal se zviklat Kuba, „do příbuzenstva patří.“

„Do našeho ano, ale do pradědova v Prosíčku? Kdepak!“

„Vždycky píše, aby přijeli všichni příbuzní.“

„To je pravda. Dokonce by mohli přijet, dědečkové by se nezlobili. Ale víš, jak by to u nich vypadalo? Taková manifestace se nesejde ani v Praze na Václaváku. Naštěstí mají lidi rozum.“

„Pradědeček má ale radost, když přijede hodně lidí,“ nedal se Kuba. „Počítá nás, dělá čárky, vyhlašuje rekord...“

„No, letos mu budou čárky chybět. Táta nepojede a já v tom případě taky ne.“

Jakub sebou trhl.

„Co? Cože? Proč?“

„Zeptej se ho. To víš, volejbal! Turnaj v Dřevěnici. Bez Vaška Tesárka by tam nic nefungovalo. Volejbalový svět by se zhroutil!“

Z míry vyvedený Kuba se zatím uklidnil. Jestli táta do Prosíčka nepojede, tak mu vlastně nahrává. Pojede tam on a Vráťa. Pokud se však starostlivá rodičovská dvojice nechá přesvědčit, že oba bratrance už mají dost rozumu. Ale – ještě jsou tu Antošovi. Hrome, další přemlouvání, to bude fuška!

Jakub si znovu a znovu pročítal pozvánku, a když táta k večeru přišel domů, strčil mu ji přímo pod nos.

„Vždyť já vím,“ zavzdychal Václav Tesárek. „Pořád na to myslím. Ale všechno se tak semlelo... Pochop, na turnaji je každá ruka potřebná. Letos se na něj sjede skoro celý svět.“

„Jenomže Prosičko je Prosičko a děda Kristián je děda Kristián,“ zasáhla máma. „Jak mu to vysvětlíš?“

„Dovolenou mám v srpnu. To bychom mohli...“

„Ale to tam už nebudou bratrance,“ namítl Jakub.

„Copak s tím můžu praštit?“ mračil se táta. „Zvlášť letos, když naši kluci na první třídu mají.“

Kuba byl spokojený. Situace se vyvíjí podle očekávání dobře. Snad už může vyrukovat se svým nápadem.

„Víte co,“ řekl rozšafně a podíval se na matku. Její souhlas bude rozhodující. „Pojeďu já, budeme mít čárku.“

Táta překvapeně zamžikal a maminka se vyděsila:

„Ty? Sám?“

„Sám ne, s Vráťou. Patří k příbuzným.“

Po chvilce ticha se Václav Tesárek obrátil k manželce.

„Poslyš, to není špatný nápad. Tesárkové z Chroustova budou na sjezdu zastoupení. Vždyť kluci jsou už dost velcí, bylo jim dvanáct. A uvědom si, děda Vráťou nezná, bude rád.“

„Nápad,“ vybuchla paní Tesárková, „ty tomu říkáš nápad! A děda bude rád! To všechno povídáš, abys měl klid!“

„Že by byl na turnaji klid, to bych netvrdil.“

„Chtěl bych se podívat na pouť i na sjezd,“ zaprosil Kuba. „Vráťa taky.“

„A já abych trnula, co se vám stane. Znáš tě, do všeho jsi hrrr!“

„Naštěstí Vráťa prrr,“ pousmál se táta. „Bude ho brzdit.“

„Kubíka nikdo neubrzdí.“

„Já si myslím, že trochu samostatnosti kluci potřebují. No a po turnaji, jestli to půjde, můžeme kluky v Prosičku vyzvednout.“

„To ne,“ protestoval syn, „domů pojedeme taky sami.“

„Měj rozum, víš jaký je tam spojení? Třikrát se přestupuje.“

„Nebudeme přestupovat,“ Kubovi zaškubalo v koutcích. „Le-
daže bychom si prohodili kola. Ale to bych nerad. Jsem zvyklý
na svýho Tygra.“

„Na kolech?“ sepjala maminka ruce. „Vyloučeno.“

„Vždyť sami vypravujete, jak jste tam na kolech jezdili.“

„Jezdili! Jenomže to byly silnice prázdný,“ rozčilovala se paní
Tesárková. „Ale dneska? Dneska je to sebevražda.“

„Pojedeme po vedlejších cestách,“ namítl syn. „Už jsem se
koukal na mapu.“

Prosebně pohlédl na otce, který si rozpačitě mnul bradu. Snad
souhlasí. Dokonce se zdá, že má ještě něco na jazyku. A skutečně
měl.

„Viš, Lído, něco mě uklidňuje. Vráťa. Je rozumný, usměrní
Kubu.“

„Rozumnější je, ale copak si Kuba dá říct? Víme přece, jak
se do všeho bez rozmyslu hrne. Ostatně, o tom jsme už mluvili.“

Paní Tesárková rázně odešla do kuchyně a harašila tam s ná-
dobím.

„Zatím jsme toho moc nevybojovali,“ vzdychl otec Tesárek.
„Ale třeba se to poddá.“

Jakub ustaraně kývl a rozhovor nasměroval trochu jinam.

„Táto, kde je vlastně pradědečkův klikostroj?“

Užuž se zdálo, že táta neví, o čem je řeč. Asi zase myslel na
turnaj, na opravu hřišť, na ubytování hráčů...

„Aha, aha, vynález. Kde by byl? Na půdě v truhle. To je snad
jasný.“ Poslední slova však vyslovil prapodivně, jakoby přiškr-
ceně.

„Kdepak, není tam, nikde není, všechno jsem prolezl.“

„Počkej,“ vyskočil táta z křesla, „počkej, o které půdě mlu-
víš?“

Jakub poněkud přitrouble mlčel.

Otec opět usedl a tiše, snad dokonce zdrceně, řekl:

„Já vím, hledal jsi tady, ale teď mně to v palici docvaklo. Co když – co když klikostroj zůstal tam... V Harantově ulici, v barabizně, ze které jsme utekli?“

Jakub jen užasle civěl. Tohle ho nenapadlo. Ano, před pár lety si postavili domek, protože majitel toho starého prohlásil, že se bude bourat. Zatím sice ještě stojí, ale rozpadá se, čím dál víc se rozpadá.

„Jak – jak se to mohlo stát?“ zajíkal se. „Proč jste tam klikostroj nechali?“

„Já nevím, jestli jsme ho tam nechali,“ rozhodil táta ruce. „Třeba jsme ho sem odstěhovali. Opravdu nevím. Ale najednou mě napadlo... Jestli u nás není, tak kde jinde...“

„Že ho radši Pavel nerozmontoval.“

„V tom fofru při stěhování se mohlo stát leccos. Byl v truhle, na půdě. Říkal jsem si, ještě jednou všechno projdu, poberu, co kde je... Ale Kubr pospíchal, vyhazoval nás, pohádali jsme se... Nakonec jsme radši mávli rukou a pár věcí oželeli. Například samotnou truhlu. No, škoda jí nebylo, skrz naskrz ji prolezli červotoči. Jenom blázen by ji stěhoval do nového domku.“

„Ale co klikostroj?“ zoufal si Jakub. „Opravdu tam mohl zůstat? Co myslíš? Je tam ještě?“

„Sssotva,“ sykl táta. „Kubr vnitřek okamžitě likvidoval. Sice s tím pak přestal... Hm, jak jsem řekl, nemůžu tvrdit, že tam zůstal. Třeba jsme ho přivezli. Nevím. Není v kůlně?“

Kuba se zvedl a pro jistotu se tam šel podívat. Klikostroj v kůlně nebyl. Nebyl ani v garáži, ani v komoře, ani ve sklepě, kam ze zoufalství také vlezl.

OPUŠTĚNÝ DŮM

OPUŠTĚNÝ DŮM V HARANTOVĚ ULICI se na dva kluky, kteří před ním stanuli, zlověstně šklebil. Dojem úšklebku vzbuzovaly poněkud vyvrácené dveře.

„Tou škvírou se neprotáhnem,“ zašeptal menší kluk se světlýma očima v kulaté tváři.

„S tím jsem ani nepočítal,“ ušklíbl se jeho statnější, tmavovlasý kamarád. „Tady by si nás nějaký žalobníček mohl všimnout. Musíme zadem, přes zahradu.“

První kluk vykročil, ale druhý stále ještě hleděl na ubohý, zchátralý domek. Je to pravda, že v něm před dvěma roky bydleli? Jak je možné, že tak oprýskal a zpustl? Komín se hrouští, tašky padají, z děravého žlabu trčí tráva, a jako kdyby to nestačilo, ještě si tam roste zakrslá břízka. Okna, dříve plná květin, zaslepila špína a pavučiny, některá jsou dokonce vytlučená.

„Tak co je?“ pobídl Vráťa zamyšleného bratrance. „Budeš tu trčet do večera? Může přijít Kubr...“

„Proč bych se nemohl kouknout na svůj rodný dům?“ hájil se Jakub. „No, vlastně jsem se v něm nenarodil, ale pár let jsme tady bydleli.“

Když se bratrance od domu číslo 84 konečně odpoutali, zamířili do úzké uličky, kterou lemovaly zarostlé zahrady.

„Nevíš, jestli měl pradědeček vynález patentovaný?“ zeptal se Vráťa.

„Nevím, žádný papír jsem neviděl.“

„Jestli nebyl, Kubr si ho může nechat patentovat na sebe a žádný Tesárek nic nezmůže.“

„Nestraš,“ zavrčel Jakub a po několika krocích se zastavil. „Tady je Kubrova zahrada. Pár tyček chybí a odnikud sem není vidět. Lezeme.“

Po pozemku se starými ovocnými stromy a planě rostoucím křovím se dostali na dobře skrytý dvorek. Zadní dveře domku byly sice zamčené, ale s tím Kuba počítal. Od začátku spoléhal na nezasklené sklepní okénko, a to ho nezklamalo.

„Vidíš,“ ušklíbl se spokojeně bývalý obyvatel zchátralého stavení, „všechno klope. Zním to tady jako svý boty.“

„Pro jistotu si dolů posviť,“ radil opatrný Vráťa. „Co když tam Kubr něco nalíčil?“

„Nic tam není, lezu.“

„Nic? Počkej, seženu prkno. Bude se hodit, až polezeme zpátky.“ První prkno bylo krátké, druhé zpuchřelé.

„Kurník,“ vyhrkl nečekaně Vráťa.

„No a co? Vajíčko tam nenajdeš, slepice jsou fuč!“

„Ale ten žebříček! Co chceš lepšího?“

Žebříčkem bylo prkno pobité příčkami, po kterých se obyvatelkám kurníku dobře lezlo vzhůru. Kluci slepičí „schodiště“ přenesli k okénku a spustili se do sklepa.

„Tohle se ti povedlo,“ připustil Kuba, když lezl dolů. „Žebříček jako na objednávku. Ko, ko, kokodák.“

Sklep byl vlhký, zatuchlý, nepřívětivý. Kluci v přítmí klopýtali o staré cihly, bedničky, plechovky a láhve. Kde se vzalo tolik krámů? divil se Jakub. My jsme je tu přece nenechali.

Schodiště do přízemí i do podkroví bylo zašlé, malba oprýskaná, dveře do prázdných místností zotvírané.

„Tady jsme měli kuchyň, tam obývací,“ ukazoval Jakub a Vráťa přikyvoval:

„Já vím, vždyť jsem k vám přece chodil.“

Temná půda pod děravou střešou byla nejpřívětivější prostorem domu, který dosloužil. Snad proto, že se zde stále ještě leccos povalovalo a že to byly věci, na které se Jakub pamatoval. Stará pohovka, skříň bez dveří, bedna s nápisem Ceres.

Ale co velká truhla, která chutná červotočům? Nesežrali ji už? Nerozsekal ji a nespálil Kubr?

„Je tady,“ sykl spokojeně Jakub. Dokonce drží pohromadě, třebaže žrouti dřeva ji provrtávají snad už sto let.

Těžké víko, které Vráťa pomalu zvedal, zakvílelo a svítlna v Kubově ruce se roztrásla. Současně mu v hlavě – asi to byla nedočkavá zvědavost – začalo úpěnlivě skandovat: kli-ko-stroj, kli-ko-stroj, bu-de tam, ne-bu-de, kli-ko-stroj...

Víko ztichlo, bylo nahoře. A Kuba zasakroval. Truhla sice prázdná nebyla, ale co v ní viděl? Jenom cáry papíru a seno, které čpělo myšinou. Nikdy se do truhly nedávalo. Kdo ho tam natahal? Myši? Sotva. Kubr? Proč?

Dvojice hledačů zklamaně mlčela. Ale pak Vráťa do sena hrábl.

„Něco tam je,“ špitl přidušeně a odhrnul vrstvu staříčké suché trávy.

„Máááme ho,“ třásl se hlas vynálezce a pravnuka. „Našššli jsme ho! Jjje to on!“

Šťastní pátrači vytáhli přístroj z truhly a postavili ho na podlahu. Jakub po něm rejdl kuželem světla, Vráťa vytahoval chuchvalce sena a odfukoval vrstvy prachu.

Horní součástí strojku byla nádobka, která připomínala zásobník. Pod ní byl dřevěný válec s nepravidelně rozmístěnými otvory a spleť plechových trubiček. Na ně navazovaly žlábky, pružiny a plíšky různých délek. Na jednom boku přístroje byla upevněna klika, na druhém šikmá trubice, do které se Kuba pokoušel nahlédnout.

„Vidíš, má kliku,“ upozorňoval Vráťa. „Kdepak perpetuum mobile! Hned jsem to říkal.“

„Hlavně že se našel! Hm, takhle vypadal, trochu se na něj pamatuju,“ řekl Jakub spokojeně a hrrr! zatočil klikou.

Nic pozoruhodného se nestalo. Roztočil se pouze děravý válec a v šikmé trubici cosi zarachotilo. Kuba pustil kliku a svráštíl obočí. Klikostroj toho moc nepředvedl.

Kdyby byl ve strojku místo válce kovový šnek, mohl by to být mlýnek. Ale dřevěný váleček nic neumele, nic nerozdrťí, nic nenastrouhá. Kdepak mlýnek! Zvlášť když je tu tolik trubiček, žlábků, jazýčků, destiček... Jenomže – co je to tedy? K čemu mašinka sloužila?

„Musíme jít,“ upozorňoval Vráťa. „Doma si ho prohlídneš líp.“

Jakub kývl, přístroj zvedl a jako svátost ho nesl zpustošeným domem. Ze sklepa po slepičím žebříčku nejdřív lezl Vráťa. Vtom právě když chtěl spokojeně zakvokat, cosi nahoře cvaklo a zavržalo. Kuba, který se chystal mu podat klikostroj, tichounce vyjekl.

„Dej ho sem,“ šeptl Vráťa, „rychle!“

Sotva přístroj převzal, zaduněly kroky. Nepochybně mířily do sklepa.

„Utíkej!“ zasípal Kuba a skočil na žebříček, aby také co nejdřív zmizel z nešťastného domu. Ale vtom ho cosi draplo za nohu a táhlo zpátky do sklepa.

„Mám tě, zloději,“ rozkřikl se kdosi, „tohle si odskáčeš!“

Samozřejmě – Kubr. Majitel domku číslo 84. Hromotluk s čupřinou prošedivělých vlasů a černým nápadně hustým obočím, které zdůrazňovalo jeho hrozivý vzhled.

„No, co tady děláš? Co jsi ukradl? Vyklop to!“

„Já – já – jen jsem se tak koukal.“

„To si povídej svý babičce! Čí jsi? A kdo je ten druhý? Už vzal roha?“

Jakub mlčel a myslel na klikostroj. Snad má bráchanec tolik rozumu, že s ním pádí do bezpečí. Sice teď všechno slízne on – zajatec, ale to je v téhle zpropadené situaci vedlejší.

„Tak co? Máš to z tebe vytřepat?“ křičel Kubr. „Nebo vymlátit? Vyber si!“

„Nic jsem vám nevzal,“ znovu se bránil Jakub. „Jen jsem se přišel kouknout...“

„Asi to chceš tady koupit, co?“ šklebil se jízlivě majitel barabizny. „Ukaž kapsy!“

Zajatec se k tomu neměl, a tak mu Kubr do kapes zajel sám. Šacování bylo jednoduché. Na mohutné dlani ležel pouze kapesní nůž.

„Ten je můj,“ nedal se Jakub a hrábl po noži. Když už ho měl zase v kapse, dodal: „Proč bych se nemohl kouknout, kde jsme bydleli?“

Už je to venku. Prozradil se, ale koneckonců, co se může stát?

„Ty jsi Tesárků? Nelžeš? No, tak to si popovídám s tátou. Tady už nikdo z vás nemá co dělat!“

Obr Kubr konečně zajatce pustil. Jakub koukl na žebříček, ale – proč by ho používal? Proč by právě před Kubrem lezl ven jako slepice? Otočil se a zamířil ke schodišti. Kubra jeho klid rozlítíl. Napřáhl ruku jako lopatu, ale našťěstí nedopadla. Nahradila ji pouhá výhruška.

„Jestli tě tu ještě jednou chytanu, roztrhnu tě na tři kusy. A tvýho tátu taky!“

Dveře na dvorek byly otevřené, a tak byl Jakub za okamžik venku.

„Počkej, stůj!“ zařval Kubr ze sklepa, „kdo byl ten druhej?“

Ale to už Kuba letěl zahradou. Pryč, pryč...

Vráta v uličce za rozpadávajícím se plotem nebyl. Vynořil se teprve u hasičské zbrojnice.

„Tak co?“

„Nic,“ pokrčil Kuba rameny, „prej si to vyřídí s tátou.“

„Já nechtěl utýct, ale...“

„To bylo správný, že ses ztratil. Už jsem se bál, abys nebyl moc prrr. Kdoví, jak by řádl, kdyby viděl klikostroj. Kde ho máš?“

„Tam v křoví. Byly to nervy, co?“

„Nějakej Kubr mě nemůže rozházet.“

Jakub vytáhl pradědečkovu mašinku, ale hned se obezřetně rozhlédl:

„Dávej pozor, cestou na Kubra nesmíme narazit. Třeba zjistil, co jsme odnesli, a poletí za náma.“

„Klikostroj je přece váš.“

„Samo samo sámoška,“ uškliboval se Kuba, „ale s jedinou osamělou mozkovou buňkou v těžké váze se nedohodneš.“

„Kdyby si strojku všiml, odnesl by ho.“

„Musel o něm vědět. Kdo jiný by ho přikryl senem? Jedině Kubr. Seno v truhle nikdy nebylo. A že si ho neodnesl? Nediv se, je línej. Kdekdo to říká. Proto chudák domek tak dopadl!“

STOLETÝ VYNÁLEZ

KDYŽ JAKUB KLIKOSTROJ VYČISTIL, znovu si ho důkladně prohlédl. Zjistil, že klika neroztáčí pouze válec, ale ještě plechového šneka v postranní šikmé trubici. Na boku pod klikou a v dutině pod spodní miskou musí být ještě převodové zařízení. Pár kapek oleje mu určitě prospěje. Snad se dovnitř dostane, vždyť na spodku z měděného plechu jsou šroubky. Odběhl pro šroubovák, položil strojek na bok a chvíli s osmi zarezlými šroubky zápolil. Když odklopil dno, aby okoukl důmyslný převod, všiml si, že na vnitřní straně dna je vyrytý nápis. Četl ho se zatajeným dechem.

Kristián Tesárek, Prosíčko L. P. 1883

Kuba spokojeně a obdivně hvízdal. Pradědeček nebyl jenom vynálezce, ale taky rytec – krasopisec. Počáteční písmena jednotlivých slov se pozoruhodně rozvětvovala, kroutila a zapléta-la. To bude táta koukat!

* * *

Václav Tesárek od rána do večera podle mínění paní Tesárkové „lítal po všech čertech“. U večere se toho dne sice objevil, ale vzápětí chtěl „odfrčet kamsi do pekel“, kde měl sehnat pár pořadatelů pro turnaj. Proto se na klikostroj podíval jen zběžně. Ale radost z něj měl:

„Tak on tam byl? Na půdě v Harantově ulici? A to tě Kubr klidně pustil dovnitř?“

„No,“ otálel Kuba s odpovědí, „moc se mu to nelíbilo. Dokonce vyhrožoval, že ti to poví, že tam nemáme co dělat...“

„Aha, rozumím. Ty jsi do baráku vlezl bez dovolení,“ zaútočil otec, „a on tě načapal.“

„Vráta byl se mnou,“ pokoušel se syn o obhajobu. „Museli jsme vynález zachránit.“

„Chceš říct, že jsi nebyl moc hrrr? No dobře, jsem rád, že mašinku máme doma.“ Otec cvrnkl do jedné pružinky a spokojeně dodal: „Byla by škoda, kdyby ji Kubr zlikvidoval. Propána, jak jsme ji tam mohli nechat?“

„Koukni na tohle,“ upozorňoval syn, „úmyslně jsem dno nechal odšroubovaný, abys viděl...“

Táta hleděl na vyrytý nápis a jeho údiv vzrůstal:

„Cože? Léta páně osmnáct set osmdesát tři? To není možné!“

„Proč?“ nechápal Jakub.

„Vlastně – možné to je. Ale víš, co to znamená? Děda likostroj nemohl vyrobit. Spíš jeho táta, nebo dokonce děda.“

„Vždycky se říkalo...“

„Říkalo, říkalo. Kdo to říkal? Já. Jenomže – když jsem strojek dostal, byl jsem kluk. Nevnímal jsem, co mi k tomu děda povídá. K tomu ještě v rodině samí Kristiáni... Snadno jsem to popletl.“

Jakub chápavě příkyvoval. On se v předcích taky moc nevyzná. Kromě toho, spíš ho zajímá...

„Pořád nevím, co je to za vynález,“ vyhrkl. „K čemu je.“

„Teď nemám čas, abych o tom přemýšlel,“ netrpělivě přešlápl táta. „Bude to možná jen nějaká legrácka, která ani nefungovala. Ostatně, děda ti to brzy poví.“

„Legrácka?“ mračil se zklamaně Kuba.

„Ne, já se mašince nesměju. Vždyť je to památka na některýho Kristiána Tesárka. A je jí víc než sto let.“

* * *

Od chvíle, kdy paní Tesárková konečně kývla, byli oba „cestovatelé“ neustále spolu. Bratranec „hrrr“ chrлил jeden nápad za druhým a bratranec „prrr“ ho ani trošku nebrzdil.

„Cestu nebudeme odkládat,“ rozhodl Kuba. „Párkrát se někde zastavíme a okolí Prosíčka si prohlédnem ještě před putí.“

„Pojedem,“ kývl Vráťa, „než se zase něco semele. Víš, že mě včera naši zase nechtěli pustit?“

„Nepovídej! Proč? Měl jsi hlídat dvojčata?“

„To ne, ale Kubr!“

„Kubr měl hlídat dvojčata?“

„Dej pokoj a poslouvej! Kubr žaloval.“

Jakub hvízdal.

„Aha, u nás by nepořídil, tak... Počkej, počkej, jak věděl, že jsi byl v barabizně se mnou?“

„Na to přijde i člověk s jedinou mozkovou buňkou v palici,“ zubil se Vráťa. „Stačí se poptat, s kým mladej Tesárek kamarádí.“

Vráťa měl pravdu. Nejsou jen bratřenci, ale i kamarádi, a dokonce i spolužáci. Od první třídy sedí spolu v jedné lavici. Zkrátka – kde je „hrrr“, tam je „prrr“, říká se asi nejen u Tesárků a u Antošů.

„To je možný,“ připustil Kuba, „ale třeba nějaký žalobníček viděl, jak tam lezeme. Jinak by nás Kubr nenačapal, vždyť do barabizny chodí málokdy.“

„Když od nás odcházel, tak na celou ulici křičel, že jsme zloději zlodějský.“

„Fakticky?“ zarazil se Jakub. „V tom případě ví, co jsme odnesli.“

„Třeba jen zkoušel, jestli se chytíme. Neřekl, co se ztratilo.“

„Bodejť by řekl. Copak ví, jak se to jmenuje? Táta říká, že jde o rodinnou památku, ale – co když je to opravdu světový vynález? Musíme si dát pozor, aby nám Kubr klikostroj nevyfoukl.“

„No a naši se potom do mě pustili,“ pokračoval Vráťa. „Že mají ostudu, že nemáme rozum, že mně cestu zatrhnou – a tak podobně.“

„Ale – pojedeš.“

„Pojedu. Víš, kdo mě zachránil? Kdo se přimluvil, abych s tebou jel?“

„Dvojčata,“ plácl nazdařbůh Kuba, ačkoliv moc dobře věděl, že Janička a Marcelka ovládají jen jakousi hatmatilku batolat.

„Teta! Tvoje maminka. Řekla té mojí, že Kubr je poděs a že strojek patří vám.“

„Poděs?“ zasmál se Kuba.

„Možná to bylo jiný slovo, podobný, ale nevím.“

„Hlavně že se přimluvila. Vždyť dlouho byla proti. Zvlášť když jsem řekl, že pojedem na kolech.“

„Snad si to už nikdo nerozmyslí a Kubr dá pokoj.“

„Zkrátka, jak jsme řekli,“ uzavřel debatu Kuba. „Železo se musí kout, dokud je žhavý. Zejtra balíme a pozítří – hurá do Prosíčka!“

„Jakýpak balení,“ mávl Vráťa rukou, „pár triček, trochu jídla a jede se.“

„Nemysli si, jednoduchý to nebude. Ale víc ti povídat nebudu. Co když zase někdo kouká a poslouchá?“

ZELENÝ TYGR

TYGR NEBYL NA VĚTŠÍ ZAVAZADLA ZVYKLÝ. Naštěstí měl za sedlem nosič, ke kterému se krabice i torna mohly přivázat. Jakub zkontroloval upevnění nákladu, nasedl a šlápl do pedálů svého zeleného kola.

„Ho-to-vo, ho-to-vo, všechno do-bře do-padlo, a tak je-dem, je-dem, je-dem,“ odříkával vesele a Tygr uháněl Chroustovem.

Slunce se prodíralo stromy, ale dosud příliš nehřálo. A to je dobře. Není nad svěží letní ráno. Vše je odpočaté a čerstvé. Vzduch, slunce, tráva, stromy, celá krajina. Ale nejkrásnější na začínajícím dnešku je, že kdesi v dálce před Jakubem se třpytí příslib mnoha dobrodružství.

TIGER SUPERIOR byl rozjetý tak, že před Antošovými málem nezastavil. Ale jezdec na kamaráda nezapomněl a kolo s po-

zoruhodným firemním názvem urychleně zabrzdil. Pak chtěl hvízdnout, ale Vráťa už byl na dvorku připravený.

„Vidiš, Kuba má taky svetr,“ volala paní Antošová z okna.

„Inu, svatá Anna – chladna zrána.“

Vráťu zaujalo zavazadlo na Tygrovi.

„Koukám, že vezeš piáno.“

„Jo, cestou si na něm budu brnkat.“

V okně se objevila ještě Antošova dvojčata a horlivě mávala.

Vratislav vyvedl svého Favorita, na jehož nosiči spočíval pouze batoh, a bratrance vyrazili.

„Měl jsem dojem,“ pokračoval Vráťa, „že krabice na klikostroj nestačí.“

„Máš pravdu, nestačila. Musel jsem odšroubovat kliku a nádobku.“

„Chudák mašinka, dáš ji ještě někdy dohromady?“

„Člověče,“ vzpomněl si Kuba, „včera jsme s tátou počítali, kdo vlastně klikostroj vyrobil.“

„Snad četli. Je to tam přece vyryto – Kristián Tesárek.“

„No jo, ale kterej? Bylo jich moc. Měli sice přezdívky, aby se v nich lidi vyznali, ale co je to dneska platný? Jen si to představ, jeden byl Tesárek z kopce, druhý Forman, protože si pořídil povoznictví, a dalšímu, co vyhořel, se říkalo Spálený. Jenomže – jak šli za sebou, to už táta neví. Jedině u pradědečka, co je naživu, je to jasný. Dostal přezdívku Včelař. Ale protože je jediný Kristián, moc se nepoužívá.“

„Neříkalo se některýmu – Edison?“ napadlo Vráťu.

„To by byla stopa! Velká škoda, že to napadlo až tebe.“

„Jak se říkalo nejstaršímu, to vím,“ prohlásil Vráťa vážně.

„Kristián, co ulovil mamuta.“

„Jenomže tenhle mašinku nevyrobil. No, nakonec to táta vzdal. Zatím je jistý jen to, že ji nemohl udělat ani pradědeček, ani jeho táta. Klikostroj je starší.“

Jakub gestikuloval tak, že ho Tygr chvíli neposlouchal.

„Pozor, auto!“ křikl pozornější jezdec, „nemotej se tak!“

Sluneční paprsky se horlivě snažily, a svěží ráno tak mělo brzy na kahánku. Kluci zastavili, stáhli svetry, a aby na ně v tornách bylo místo, pustili se do svačiny.

„Měl bych tě připravit na to, jak tě bráchanci v Prosíčku uvítají,“ uvědomil si při odpočinku Kuba.

„Copak, dávají hobla?“

„To nemůžu vyloučit. Chtěl jsem ale říct – víš, kdo podle nich jsme? Chrousti.“

Vráťa zatřepal hlavou a zamžikal.

„Co naděláš, oni si myslí, že Chroustov je legrační název.“

„To jsem zvědavej,“ zabručel Vráťa, „co se ještě dozvím. Nejdřív Prosíčko vychvaluješ, jako kdyby šlo o ráj na zemi, a teď z tebe lezou divný informace. Netrhají tam zlí bratřenci chudákům chroustům křidýlka?“

SARGASOVÝ RYBNÍK

SHORA SÁLALO SLUNCE a zdola žhnul rozpálený asfalt. Svátá Anna po chladném ránu vydatně zatopila. Možná proto, aby na blížící se anenskou pouť v Prosičku přilákala hodně návštěvníků.

Utrmácení, unavení bratrance jeli čím dál pomaleji a ani do řeči jim už nebylo.

Znenadání se v protisměru objevilo pár cyklistů. Vesele pokřikovali, měli zplihlé vlasy a na řídítkách jim vlály mokré plavky.

„Někde blízko je koupaliště,“ ožil Vráťa. „Co kdybysme...“

Kuba jenom kývl. Jaképak spěchy, Prosičko neuteče.

Oba cestovatelé zbystrili pozornost, a tak jim neunikla proslapaná cestička na louce. Mířila k náspu s řadou mohutných stromů.

„Slyšíš?“ brzdil Vráťa.

Jakub zpomalil a beze slova vjel na pěšinu. Dětské výskání zvěstovalo, že za okamžik budou u vody. Pak se mezi stromy objevily postavičky v plavkách. Kuba z posledních sil přišlápl a hrrr! doslova vlétl na hráz.

Ta zbrklost mohla špatně skončit. Tygr najel na vyčnívající kořen, odskočil a málem i se svým jezdcem vlétl do rybníka. Pár kluků s kartami v rukách se rozesmálo. Kuba se ale tvářil, jako kdyby se nic nestalo, a posměváčky nevsímařavě minul. Aby nezačali na jeho účet vtípkovat, uklidil se za další dub, kam nebylo vidět. Odložil Tygra, sundal z něho tornu a vytáhl plavky.

„Kam ses odstěhoval?“ divil se Vráťa, který bratrancovo zakolísání na hrázi nepostřehl.

Toto je pouze náhled elektronické knihy. Zakoupení její plné verze je možné v elektronickém obchodě společnosti eReading.